# Ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή
# καί ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ συγγραφέας τῆς Κλίμακος.

*Ἰωάννου Κανιολάκη*
*Καθηγητοῦ Θεολόγου.*

Κυριακή Δ΄ σήμερα τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Διανύουμε ἤδη τό δεύτερο μέρος τῆς περιόδου αὐτῆς πού ἡ Ἐκκλησία μᾶς ὅρισε ὡς τό στάδιο τῶν ἀρετῶν, ὡς μία πορεία προετοιμασίας, ὡς ἕνα ταξίδι μεταμορφωτικό πρός τό Ἀναστάσιμο Πάσχα τοῦ Κυρίου.

Ἡ Μεγ. Τεσσαρακοστή μας θυμίζει καί μᾶς τοποθετεῖ πρῶτα ἀπ' ὅλα στήν τεσαρακονθήμερο νηστεία τοῦ Κυρίου στήν ἔρημο καί στή νίκη Του ἐνάντια στούς πειρασμούς. Συναντιόμαστε ἐδῶ μέ τόν Χριστό, στήν ἐρημία τῆς προσωπικῆς μας πτώσεως, καί ἁμαρτωλότητας, στόν τόπο τῆς προσωπικῆς μας πάλης ἐνάντια στόν πειραστή, στόν ἄρχοντα τοῦ κόσμου τούτου πού μᾶς χωρίζει ἀπό τόν Θεό καί τήν ἀγάπη Του. Ὁ Λόγος τοῦ Κυρίου ἀκούγεται προσκλητικός: 'τοῦτο τό γένος οὐκ ἐκπορεύσεται εἰ μή ἐν προσευχῇ καί νηστείᾳ'. Ἡ Μεγ. Τεσσαρακοστή εἶναι γιά μᾶς ὁ τόπος καί ὁ χρόνος ὅπου μαζί μέ τόν Χριστό νικᾶμε τίς δαιμονικές δυνάμεις ποῦ λεηλατοῦν τή ζωή μας καί μέ τή μετάνοια, τή νηστεία καί τήν προσευχή ὁδηγούμαστε στήν κάθαρση καί στό φωτισμό τῆς Ἀναστάσεως καί τῆς ἀνακαινισμένης κτίσεως. Ἀκολουθώντας λοιπόν τούς βηματισμούς τοῦ Κυρίου, ἀνερχόμαστε μαζί Του πρός τήν ἄνω Ἱερουσαλήμ.

Στό βάθος τῆς ἐκκλησιαστικῆς - λειτουργικῆς ἐμπειρίας ἡ πορεία αὐτή εἶναι ἡ βαπτισματική μᾶς ἐπανακατήχηση, ἡ προετοιμασία μας γιά τό καινούργιο μας Βάπτισμα μέσα στόν Θάνατο καί τήν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ. Εἶναι ἡ εὐκαιρία πού κάθε χρόνο μᾶς δίνει ἡ Ἐκκλησία στό νά ἀπαρνηθοῦμε τόν κόσμο τοῦτο τῆς φθορᾶς καί νά εἰσέλθουμε στόν καινούργιο κόσμο τοῦ Θεοῦ ἐνδεδυμένοι τά λαμπρόφορα ἱμάτια τοῦ ἀναστάσιμου φωτός, στό ὑπέρτατο βαπτισματικό καί εὐχαριστιακό μυστήριο τοῦ Μεγάλου Σαββάτου καί τῆς Κυριακῆς τῆς Ἀναστάσεως.

Στό ταξίδι αὐτό, τό δύσκολο καί ἐπίπονο, πορευόμενοι μέσα ἀπό μονοπάτια δύσβατα καί σκοτεινά, ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ πού ποτέ δέν μᾶς ἐγκαταλείπει προσέρχεται νά φωτίσει τό κοπιαστικό δρόμο μας. Οἱ ἀρετές καί οἱ ἐντολές τοῦ Κυρίου,

μαζί μ' αὐτές θαυμαστά γεγονότα καί πρόσωπα σηματοδοτοῦν φωταγωγικά τόν δρόμο μας, ὡς θαύματα τοῦ Θεοῦ καθημερινά, πού καθιστοῦν ὁρατή καί ἀκατάπαυστη τήν παρουσία τῆς ἀγάπης Του. Μεταξύ αὐτῶν τό εὐλογημένο ὄργανον τῆς Θυσίας ὁ Τίμιος Σταυρός, ἡ ὑπεραγία Θεοτόκος, οἱ ἅγιοι.

Πράγματι, μόλις λίγες ἡμέρες πρίν τό ταξίδι μας πρός τό Πάσχα σημαδεύτηκε ἀπό τή χάρη τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καί τήν εὐλογία τῆς Παναγίας Μητέρας τοῦ Κυρίου. Σταυροπροσκύνηση καί Εὐαγγελισμός λειτουργοῦν πάντοτε ὡς ἐνεργήματα τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ καί Πατρός στό μέσον τῆς ἐπίπονης πορείας μας πρός τό Πάσχα.

Στόν ἐπίπονο δρόμο μᾶς νοιώθουμε νά ἐμφανίζονται σημάδια σωματικῆς καί πνευματικῆς κόπωσης. Νοιώθουμε στό μέσον της πορείας, πώς ὁ δρόμος εἶναι ἀκόμα μακρύς καί ἐπίπονος, νοιώθουμε πώς δέν μποροῦμε πιά νά βαδίσουμε μόνοι μας, χρειαζόμαστε στήριξη. Καί τώρα ἀποκτοῦμε τή βεβαιότητα πώς τό μόνο μας στήριγμα σ' αὐτόν τό δρόμο εἶναι ὁ Σταυρός, ὄχι ὁ δικό μας, ἀλλά ὁ Σταυρός τοῦ Κυρίου, ὁ Σταυρός πού μᾶς σώζει ἀληθινά.

Τό Συναξάρι τῆς Κυριακῆς εἶναι κατατοπιστικό: 'Ἐπειδή ὁ Σταυρός λέγεται ξύλον ζωῆς καί εἶναι ἐκεῖνο τό ξύλο πού φυτεύτηκε στόν παράδεισο, γι' αὐτό καί οἱ θεῖοι πατέρες τοποθέτησαν τοῦτο στό μέσον της Σαρακοστῆς γιά νά μᾶς θυμίζει τήν εὐδαιμονία τοῦ Ἀδάμ καί τήν πτώση του καί νά μᾶς θυμίζει ὅτι μέ τή συμμετοχή μας στό ξύλο αὐτό πού ἔγινε μέ τό Χριστό τό ξύλον τῆς ζωῆς, δέν πεθαίνουμε πιά ἀλλά ζωογονούμαστε'.

Μαζί μέ τόν Σταυρό τοῦ Χριστοῦ καί ἡ Πρώτη στή χορεία τῶν ἁγίων, ἡ 'ἀνωτέρα πάντων, ἡ Παναγία Μητέρα τοῦ Κυρίου μας, - Μητέρα ὅλου τόν κόσμου προσέρχεται νά μᾶς στηρίξει στό δύσκολο δρόμο μας.

Κάθε Παρασκευή τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς ὁ λαός τοῦ Θεοῦ ὑμνεῖ μέ τό δικό του `Χαῖρε' τήν Παναγία Μητέρα του. Εἶναι σάν νά ζεῖ μέσα στή δική της χαρά, εἶναι σάν νά ποθεῖ νά σαρκώσει καί ὁ ἴδιος τήν Θεομητορική ὑπακοή, νά πεῖ τό δικό του ναί στήν κλήση τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ, νά παραδοθεῖ ὁλόψυχα ὅπως Ἐκείνη στό θέλημά Του. Αὐτήν τήν αὐτοπαράδοση ἄλλωστε ἀπαιτεῖ καί ἡ περίοδος τούτη τῆς ἀσκήσεως. Παρακαλοῦμε τήν Παναγία, τήν `ὑπέρμαχο στρατηγό', νά μᾶς ἐλευθερώσει ἀπό τούς 'παντοίους κινδύνους', πού μᾶς ἀπειλοῦν, νοιώ-

θουμε σάν πόλεις πού μᾶς πολιορκοῦν μυριάδες ἐχθροί, ζητᾶμε καί προσμένουμε ἀπό τήν Παναγία μέ τή δύναμη καί τή χάρη της νά ἐνδυναμώσει τά τείχη τῆς ψυχῆς μας, νά ἀντέξουμε τίς ἐπιδρομές τοῦ ἐχθροῦ. Συμβαίνει πάντοτε μέσα στή Μεγ. Τεσσαρακοστή ἡ Ἐκκλησία μας νά έ**ορτάζει** τόν Εὐαγγελισμό τῆς Θεοτόκου. Ἡ ἑορτή εἶναι γεμάτη ἀπό τή χαρά τῆς Ἐκκλησίας μας, γιατί ἐκπροσωπεῖ τό μεγάλο ναί, τήν ὑπέρτατη συγκατάθεση τῆς ἀνθρωπότητος στόν ἐρχομό, στήν Ἐνανθρώπηση Ἐκείνου. Εἶναι ἡ μεγάλη τιμή πού κάνει ὁ Θεός στήν ἀνθρώπινη φύση, νά ἀξιωθεῖ νά χωρέσει τόν ἀχώρητο, νά γίνει Θεοτόκος.

Ὁ Ἀκάθιστος ὕμνος θά ἀποτελέσει ἕνα χαρούμενο λειτουργικό συμπλήρωμα τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, καθώς ἡ περίοδος τῆς νηστείας, ἐξ ἀνάγκης ἔχει περιορίσει τίς περί αὐτήν χαρμόσυνες ἡμέρες. Αὐτό ἄλλωστε ἐξηγεῖται καί ἀπό τό γεγονός ὅτι ὁ Ἀκάθιστος ψάλλεται κατά τήν παλαιά κανονική μοναστική τάξη ἐνσωματωμένος μέ τόν Ὄρθρο τοῦ Σαββάτου, καί ὅπως γνωρίζουμε τά Σάββατα καί τίς Κυριακές, ἡ Ἐκκλησία μᾶς ἐπιτρέπει τόν ἑορτασμό χαρούμενων γεγονότων.

Καταλαβαίνουμε τώρα γιατί ἡ Ἐκκλησία μᾶς μαζί μέ τόν Σταυρό προβάλλει στή διάρκεια τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, ἡ ὁποία εἶναι τό πρότυπο τῆς πνευματικῆς ζωῆς καί προστασίας τοῦ ἀγωνιζόμενου πιστοῦ.

Μέ τό Σταυρό λοιπόν καί τήν Παναγία Μητέρα εἰσήλθαμε στό δεύτερο μέρος τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς. Ἀπό σήμερα Δ΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν μᾶς ἀπομένουν ἀκόμα δυό ἑβδομάδες μέχρι τήν Παρασκευή τοῦ Λαζάρου, τότε πού ἡ περίοδος αὐτή τελειώνει, γιά νά ἑορτάσουμε τό προαναγγελτικό τοῦ ἀναστάσιμου θριάμβου τοῦ Κυρίου διήμερο, τήν Ἀνάσταση τοῦ Λαζάρου καί τήν εἴσοδο τοῦ Κυρίου στήν Ἁγίαν Πόλη, καί γιά νά ἀκολουθήσει κατόπιν ἡ Μεγάλη Ἑβδομάδα πού μᾶς ὁδηγεῖ στό μέγα τριήμερο τοῦ Θανάτου καί τῆς Ἀναστάσεως.

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐξακολουθεῖ νά μᾶς συντροφεύει στό ὑπόλοιπο αὐτῆς τῆς πορείας. Στά θαυμάσια της θεϊκῆς παρουσίας προστίθεται τώρα ἡ προβολή προσώπων ἁγίων καί ἐξγγελιῶν, πού μᾶς κάνουν, καθώς πλησιάζουμε στό τέλος τῆς πορείας μας, ὁρατή καί παροῦσα τήν ἐρχόμενη μέ τήν Ἀνάσταση Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Γίνεται αὐτό μέ τήν διδαχή τοῦ Εὐαγγελικοῦ λόγου στίς Ἀκολουθίες καί μέ τήν προβολή τῶν ἁγίων καί τοῦ παραδείγματός τους, τοῦ ἁγίου Ἰωάννη τοῦ

συγγραφέως τῆς Κλίμακος σήμερα καί τῆς ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας τήν Ε' Κυριακή των Νηστειῶν.

Ἡ Κυριακή εἶναι ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου πάντοτε, ὁ ἑβδομαδιαῖος ἑορτασμός τῆς Ἀναστάσεως. Αὐτός ὁ ἑορτασμός δέν γίνεται να παραλειφθεῖ ποτέ γιατί ἡ Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου εἶναι αὐτή πού νοηματοδοτεῖ οὐσιαστικά τήν πίστη καί τή λατρεία τῆς Ἐκκλησίας, ὁλόκληρη τή ζωή μας. Ἐδῶ τό μυστήριο τῆς Ἐνανθρωπήσεως βρίσκει τό νόημά του, ἐδῶ ἡ ἀγαπητική ὑπόσχεση τῆς Τριαδικῆς ἀγάπης γιά καινούς οὐρανούς καί καινή γῆ βρίσκει τήν ἀφετηρία της. Ἡ Κυριακή ἑορτολογικά σχετίζεται μέ τήν Καινή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καί λειτουργικά μέ τό μυστήριο τῆς Εὐχαριστιακῆς Συνάξεως καί Λειτουργίας πού ἀποτελεῖ τήν πρόγευση τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, μιᾶς Βασιλείας, πού δέν ἀναμένεται στά ἔσχατα μόνον ἀλλά εἶναι ἤδη παροῦσα ἐν Χριστῷ καί ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι. Αὐτό τό ἀναστάσιμο καί ἐσχατολογικό περιεχόμενο τῆς Κυριακῆς ἡμέρας εἶναι πού τήν κάνει δυναμικά παροῦσα καί μέσα στήν πένθιμη Μεγ. Τεσσαρακοστή, καθώς μᾶς ἀποκαλύπτει τό βαθύτερο νόημα της, πού δέν εἶναι ἄλλο ἀπό τήν ἐσχατολογική μας ἀνάβαση στήν ἄνω Ἱερουσαλήμ.

Τόν λειτουργικό ρυθμό τῆς ἀναβατικῆς αὐτῆς πορείας ἡ Ἐκκλησία μᾶς τόν ἀποτύπωσε στίς Κυριακές της Μεγ. Τεσσαρακοστῆς. Τό βλέπουμε αὐτό στά Καινοδιαθηκικά Ἀναγνώσματα τῆς Θείας Λειτουργίας. Ἡ ἀρχή γίνεται ἀπό τήν πρώτη Κυριακή των Νηστειῶν. Ἡ Εὐαγγελική περικοπή ἀναφέρεται στήν κλήση τῶν μαθητῶν. Πρίν ἀπό αὐτήν τό Ἀνάγνωσμα ἀπό τήν πρός Ἑβραίους Ἐπιστολή τοῦ Παύλου θά ἀναφερθεῖ στούς δίκαιους τῆς Παλαιᾶς Δαιθήκης, οἱ ὁποῖοι προετοίμασαν τή νέα ἐποχή πού ἔφερε ὁ Χριστός. Αὐτή τήν νέα κατάσταση τήν ἀναγγέλλει ὁ Ἰωάννης στήν Εὐαγγελική περικοπή τῆς Θ.Λ. "Μείζων τούτων ὄψει... ἀμήν λέγω ὑμίν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τόν οὐρανόν ἀνεωγότα, καί τούς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀνεβαίνοντας καί καταβαίνοντας ἐπί τόν υἱόν τοῦ ἀνθρώπου". Καταλαβαίνουμε τώρα πώς ἡ Α' Κυριακή τῶν Νηστειῶν μᾶς ἀναγγέλει τήν ἐρχόμενη Βασιλεία καί μᾶς βεβαιώνει πώς εἴμαστε ὅλοι καλεσμένοι στή θέα τῶν ἀρρήτων καί μεγάλων θαυμασίων του Θεοῦ. Ἀλλά ἡ προϋπόθεση τῆς θέασης αὐτῆς εἶναι ἡ μετάνοιά μας καί ἡ λαχτάρα τῆς ψυχῆς, ἐκείνη πού ἐνσάρκωσε ἀκριβῶς ὁ παραλυτικός της Εὐαγγελικῆς περικοπῆς τῆς Β' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν. Τή Γ' Κυρια-

κή ή Εὐαγγελική περικοπή ἀναφέρεται στό θέμα τῆς Σταυρικῆς θυσίας, καί ἀναγγέλει τό ἦθος τῆς σταυρικῆς αὐταπάρνησης καί ἀφιέρωσης στόν Σταυρωθέντα Κύριο.". Τό μήνυμα σ' αὐτούς πού καλούνται νά ἀκολουθήσουν τόν Κύριο γίνεται ἀκόμα σαφέστερο, ἀκόμα πιό ἀπαιτητικό: 'Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν καί ἀράτω τόν σταυρόν αὐτοῦ καί ἀκολουθείτω μου'.

Γιά νά καταλάβουμε αὐτόν τόν ρυθμό πού συνθέτουν οἱ Κυριακές τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς πρέπει νά ξέρουμε, πώς αὐτές ἀναγγέλονταν καί ἀναφέρονταν ἀρχικά στούς κατηχούμενους τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας πού ἑτοιμάζονταν πυρετωδῶς τήν περίοδο αὐτή γιά νά λάβουν τό Βάπτισμα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου καί νά ἐνταχθοῦν στήν Ἐκκλησία, στό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Σήμερα ὅμως αὐτή ἡ κατηχητική πράξη τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας δέν ὑφίσταται. Παρά ταῦτα μέσα ἀπό τόν ἀσκητικό χαρακτήρα της ἡ περίοδος αὐτή δέν παύει νά διασώζει ὅ,τι λειτουργικά ἡ Ἐκκλησία μᾶς βίωνε καί τελοῦσε. Ἀκόμα καί γιά μᾶς τούς βαπτισμένους ὅλα ἔχουν σημασία, γιατί ὅλα ἀποκτοῦν ἕνα χαρακτήρα ἐπανακατηχητικό, μιᾶς καί ἡ προσωπική μας ἀδυναμία καί οἱ καθημερινές μας πτώσεις, κάνουν πραγματική τήν ἀνάγκη νά αἰσθανθοῦμε καί νά ζήσουμε τήν περίοδο αὐτή πρός τό Βαπτισματικό Πάσχα τοῦ Κυρίου σάν τή νέα εὐκαιρία πρός σέ ἕνα καινούργιο Βάπτισμα πού ἡ χάρη τοῦ Θεοῦ μᾶς ἑτοίμασε.

Ἀλλ' ἄς ἐπανέλθουμε στό ρυθμό τῶν Εὐαγγελικῶν περικοπῶν. Ἡ Δ' καί ἡ Ε' Κυριακή των Νηστειῶν εἶναι ἐμφανέστερα τοποθητημένες στήν πορεία πρός τό Πάσχα. Τό Εὐαγγέλιο τῆς Θείας Λειτουργίας τῆς Δ' Κυριακῆς, μᾶς ἐμφανίζει τόν Ἰησοῦ νά νικάει τό πνεῦμα τό ἄλαλον καί κωφόν καί ἀκάθαρτον ποῦ βασανίζει ἀνελέητα τόν νεαρό. Ἡ πίστη προβάλλεται στήν περικοπή ὡς τό ἀσφαλές κριτήριο τῆς ἀληθινῆς ζωῆς. Ἡ ἀπιστία εἶναι ἀσθένεια βασανιστική πού ὁδηγεῖ στό μαρασμό καί στό θάνατο, ἐναπόκειται σέ ὅσους ποθοῦν τήν ἀληθινή ζωή νά ὁμολογήσουν μέ ἕναν τρόπο καίρια ὑπαρκτικό τήν πίστη καί τήν ἀφοσίωση στόν Χριστό. Ὁ κόσμος τοῦτος ὁ γεμάτος ἀπιστία μπορεῖ νά βρεῖ τόν γνήσιο προορισμό του στό ἄθλημα τῆς προσευχῆς καί τῆς νηστείας. Τό νόημα τῆς περικοπῆς μᾶς ἐντάσσει βλέπουμε ἀσφαλέστερα στό ἀσκητικό περιεχόμενο τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς, ὡστόσο ἡ κατακλείδα της θά μᾶς τοποθετήσει ἐμφαντικά στό μέγα μυστήριο τοῦ Σταυρικοῦ θανάτου καί τῆς Ἀναστάσεως: 'Ὁ Υἱός τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καί ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καί ἀποκτανθείς, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται'.

Ἀνιχνεύοντας τίς λειτουργικές πηγές ἀνακαλύπτουμε ὅτι τό ἑορτολογικό περιεχόμενο τῶν Κυριακῶν της Μεγ. Τεσσαρακοστῆς ὑπῆρξε ἀρχικά διαφορετικό. Οἱ Εὐαγγελικές περικοπές καί ἐξ αὐτῶν ἡ ὑμνολογία τούς καθόριζαν τό θέμα τους. Ἡ Α΄ Κυριακή ἦταν ἀφιερωμένη στούς Προφῆτες, ἡ δεύτερη στό θέμα τῆς παραβολῆς τοῦ Ἀσώτου, στήν τρίτη κυριαρχοῦσε τό θέμα τῆς μετάνοιας. Η Δ΄ ἦταν ἀφιερωμένη στήν παραβολή τοῦ καλοῦ Σαμαρείτη. Σήμερα τά πράγματα ἔχουν διαφοροποιηθεῖ. Ὡστόσο πολλά στοιχεῖα τῆς παλαιότατης πράξης ἀνιχνεύονται καί διασώζονται στήν ὑμνολογία τῶν ἡμερῶν. Οἱ ἀλλαγές πραγματοποιήθηκαν σέ ἕνα μεγάλο χρονικό διάστημα ἀπό τόν 6ο ὡς καί τόν 14ο αἰ. Οἱ λόγοι παραμένουν λίγο πολύ ἀκόμα ἀδιευκρίνιστοι, ὡστόσο ἕνας ἀπό αὐτούς φαίνεται νά εἶναι τό θέμα τοῦ ἑορτασμοῦ τῶν ἁγίων, χρήσιμο γιά τό παράδειγμά τους, ἰδίως στήν περίοδο αὐτή.

Καθώς τήν Μεγ. Τεσσαρακοστή δέν ἐπιτρέπεται λόγω τοῦ πένθιμου χαρακτήρα της ὁ ἑορτασμός τῶν ἁγίων, κρίθηκε πιθανότατα σκόπινο νά μεταφερθεῖ ἡ μνήμη ὁρισμένων πού ἡ μνήμη του συνέπιπτε σέ καθημερινές στίς Κυριακές πού διατηροῦσαν τό ἑορταστικό χρῶμα τους. Ἦταν χρήσιμο καί ὠφέλιμο αὐτό καθώς τό παράδειγμα, τῶν ἁγίων συνυφασμένο μέ τό ἀσκητικό καί ἀφιερωτικό πνεῦμα τῆς περιόδου ἔμελλε νά ἀποτελέσουν τούς νέους μετά τόν Σταυρό καί τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο φωτεινούς σηματοδότες στήν πορεία πρός τό Πάσχα. Ἔτσι τή Δ΄ Κυριακή μεταφέρεται ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ συγγραφέως τῆς Κλίμακος καί την Ε΄ Κυριακή της Ὁσίας Μαρίας τῆς Αἰγυπτίας.

Ἡ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας μᾶς πλουτίζεται πάντοτε ἀπό τή δοξολογική ἀναφορά της στή ζωή, στό σταυρικό ἦθος τῶν ἁγίων της. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ὁ τόπος τῶν Ἁγίων, τῶν Ὁσίων καί τῶν Μαρτύρων, οἱ ἅγιοι της Ἐκκλησίας μας εἶναι οἱ ἀθλητές τῆς Χάρης, ἐκεῖνοι πού μέσα στή σταυρική ἄσκηση καί τό μαρτύριο ὁμολόγησαν τήν πίστη, πραγμάτωσαν τήν ὁλοκληρωτική ἀφιέρωση στόν Χριστό, ἔζησαν καί ἐγλυκύνθησαν ἕως ἐσχάτων στήν ὑπέρτατη ἡδονή τοῦ ἔνθεου ἔρωτα πρός τόν ἀγαπημένο τούς Νυμφίο. Ἀφετηρία τούς ὑπῆρξε πάντοτε ἡ ἐπίγνωση τῆς προσωπικῆς πτώσης καί ἁμαρτωλότητας, σκοπός καί πόθος ὑπῆρξε ἡ συνάντηση μέ τόν Χριστό, ὁδός ἡ μετάνοια, ἡ σταυρική ἀπάρνηση καί αὐτοπαραίτηση χάριν Ἐκείνου, τό μαρτύριο καί ὁ Σταυρός. Αὐτό ἄλλωστε εἶναι καί τό μυστήριο, ἡ κλήση καί ἡ Χάρη, ὁ σκοπός καί ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας μας: νά ὑπερβαθεῖ ἡ

ἁμαρτωλοτητα τοῦ ἀνθρώπου, νά ἐπαναφερθεῖ καί νά διασωθεῖ τελικά στό ἀνθρώπινο πρόσωπο ἡ ὡραία εἰκόνα τοῦ Θεοῦ. Οἵ Ἅγιοι της Ἐκκλησίας μας εἶναι οἱ περιφανεῖς κήρυκες αὐτῆς τῆς μεταμορφωτικῆς Χάρης πού καρποφορεῖ μέσα στή χαρά τῆς Ἐκκλησίας μας, εἶναι ἐκεῖνοι πού μέ τοῦ Σταυροῦ τή δύναμη καί τή Χάρη κατόρθωσαν τήν ἐσχατολογική τελειότητα, τήν κατά χάριν θέωση, τήν συνάντηση καί κοινωνία μέ τόν Χριστό. Ἡ ζωή τούς ὑπῆρξε πάντοτε ζωή μέσα στήν ἁγιαστικά καί ἁγιάζουσα Χάρη τοῦ Παρακλήτου τῆς ἀληθείας· Ἔζησαν οἱ ἅγιοι 'περιπατούντες ἀξίως τοῦ Θεοῦ", μέσα στήν ἄσκηση τῶν εὐαγγελικῶν ἀρετῶν, στήν ἀέναη θετική ἀνταπόκριση στήν κλήση τοῦ Θεοῦ: "ἅγιοι γίγνεσθαι, ὅτι ἐγώ ἅγιος εἰμί". Ἑνώθηκαν μέ τό Θεό, ἔγιναν θεοί κατά χάριν, κήρυκες ἀληθεῖς της Βασιλείας τοῦ Θεοῦ, μάρτυρες ὅτι ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ὄντως παροῦσα κατά το: 'ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντός ὑμῶν ἐστιν'.

Στήν διακήρυξη αὐτῆς τῆς Βασιλείας ποῦ ἐγκαινιάζεται ἑορτολογικά καί λειτουργικά μέ τό Πάσχα πού πλησιάζει προσέρχεται καί ὁ Ἰωάννης τῆς Κλίμακος πού σήμερα ἡ Ἐκκλησία μᾶς ἑορτάζει.

Ὁ ἅγιος ἔζησε τόν 6ο αἵ μ.Χ. καί ἦταν υἱός εὐσεβοῦς καί εὔπορης οἰκογένειας. Ἔλαβε πλούσια μόρφωση, γι' αὐτό καί τόν ἀποκαλοῦσαν «σχολαστικό». Σέ ἡλικία δεκαέξι ἐτῶν, παραδόθηκε στήν πνευματική καθοδήγηση τοῦ Γέροντος Μαρτυρίου, στό ὄρος Σινά.

Τό συναξάρι τῆς ἑορτῆς του μᾶς μεταδίδει λίγες ἀλλά πολύ σημαντικές πληροφορίες γιά τή ζωή του. Μέ τή λίγη τροφή νίκησε τό κέρας τοῦ τύφου τῆς οἰήσεως καί τῆς κενοδοξίας, πάθη πολύ λεπτά καί δυσδιάκριτα γιά τούς ἀνθρώπους πού ἐμπλέκονται στίς κοσμικές ἐνασχολήσεις. Μέ τήν ἡσυχία, τή νοερά καί σωματική, ἔσβησε τή φλόγα τῆς σαρκικῆς ἐπιθυμίας. Μέ τή Χάρη τοῦ Θεοῦ καί τόν δικό του ἀγώνα ἐλευθερώθηκε ἀπό τήν δουλεία στά εἴδωλα. Μέ τήν ἀπονέκρωση τῆς προσπάθειας καί μέ τήν αἴσθηση τῶν ἀΰλων καί οὐρανίων ἔκοψε τά δεσμά τῆς λύπης. Ὁ Ὅσιος Ἰωάννης ἔγινε ὁ κατεξοχήν ἄνθρωπος, ὁ ὑπό τοῦ Θεοῦ πλασμένος καί ὁ ὑπό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἀνακαινισμένος. Καί μέ ὅσα ἔγραψε δέν μετέφερε σέ μᾶς μόνο τίς ἀνθρώπινες γνώσεις ἀλλά τήν ἴδια του τήν ὕπαρξη, γι' αὐτό ὁ λόγος του εἶναι ἀφοπλιστικός καί θεραπευτικός. Μετά ἀπό σαράντα χρόνια ἄσκηση στήν ἔρημο, σέ προχωρημένη πλέον ἡλικία, ἐξελέγη ἡγούμενος τῆς μονῆς Σινᾶ, ἐνῶ πρός τό τέλος τοῦ βίου τοῦ ἀποσύρθηκε πάλι

στήν ἔρημο, ὅπου κοιμήθηκε ἐν εἰρήνη σέ ἡλικία ἑβδομήντα ἐτῶν, κατά τό ἔτος 600 μ.Χ.

Ἡ «Κλίμακα» εἶναι τό σπουδαιότερο ἔργο πού κατέλιπε σέ μᾶς ὁ Ἰωάννης καί εἶναι αὐτό πού τοῦ ἔδωσε τήνγνωστή προσωνυμία του ὡς συγγραφέως τῆς Κλίμακος. Τήν ἰδέα τῆς Κλίμακος ἐμπνεύστηκε ἀπό τό ὅραμα τοῦ Ἰακώβ, τόν δέ ἀριθμό τριάντα ἀπό τήν ἡλικία τῆς ὡριμότητας κατά τήν ὁποία ὁ Ἰησοῦς Χριστός ἄρχισε τήν δημόσια δράση Του.

Τό βιβλίο αὐτό ἀποτελεῖται ἀπό δύο μέρη. Τό πρῶτο μέρος, πού εἶναι καί τό συντομότερο, ἀποτελεῖται ἀπό μιά ἐπιστολή στήν ἀρχή τοῦ βιβλίου πρός τόν Ἡγούμενο τῆς Μονῆς τοῦ Ραϊθοῦ Ἰωάννη καί ἀπό μιά ὁμιλία στό τέλος τοῦ βιβλίου «περί τοῦ ποιμένος», ὅπου τονίζονται τά ἰδεώδη χαρακτηριστικά πού πρέπει νά κοσμοῦν ἕναν ποιμένα καί διδάσκαλο τῆς Ἐκκλησίας. Τό δεύτερο μέρος, πού εἶναι καί τό μεγαλύτερο, ἀποτελεῖ περιγραφή τοῦ τρόπου τῆς πνευματικῆς ἀσκήσεως. Τό μέρος αὐτό ἀποτελεῖται ἀπό 30 κεφάλαια, ὅσα καί τά στάδια πού πρέπει νά ἀκολουθήσει ὁ χριστιανός στή ζωή του γιά νά τελειωθεῖ στή χριστιανική ζωή, νά φθάσει δηλαδή μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ στήν προσωπική του ἐν Χριστῷ σωτηρία. Τά στάδια αὐτά ἀποτελοῦν μιά πνευματική ἀνάβαση, ὅπως ἀνεβαίνουμε σέ μιά κλίμακα (σκάλα) ἀπό κάτω πρός τά πάνω, ἀπό τά χαμηλά στά ὑψηλά, ἀπό τά εὔκολα στά δύσκολα, ἔτσι ὥστε ἡ ἐπιτυχής βίωση τοῦ κάθε σταδίου νά ἀποτελεῖ προϋπόθεση γιά τήν μετάβασή μας στό ἑπόμενο.

Οἱ τρεῖς πρῶτοι λόγοι τῆς Κλίμακος ἀποτελοῦν τήν εἰσαγωγή τοῦ ὅλου συγγράμματος, καθότι ἀναφέρονται στήν ἀπάρνηση τῶν ἐγκοσμίων ἐκ μέρους τῶν Μοναχῶν. Οἱ ἑπόμενοι τέσσερις λόγοι παρουσιάζουν τίς ἰσάριθμες βασικές ἀρετές (ὑπακοή, μετάνοια, μνήμη θανάτου καί χαροποιόν πένθος), οἱ ὁποῖες παρουσιάζονται ὡς οἱ πικρές ρίζες ἑνός συμβολικοῦ δένδρου τῶν ἀρετῶν, πού προσφέρει τελικῶς στούς ἀγωνιζόμενους πιστούς τούς γλυκούς καρπούς του. Οἱ λόγοι 8ος ἕως καί 26ος περιγράφουν τά σκληρά πάθη πού πρέπει νά πολεμήσει ὁ πνευματικός ἀγωνιστής: (ὀργή, ἀνηθικότητα, πολυλογία κ. α.), καί ἐπίσης τίς ἀντίστοιχες ἀρετές, πού ὀφείλει νά κατακτήσει: (ἀοργησία, ἐγκράτεια, σιωπή κ.λ.π.). Τέλος, οἱ λόγοι 27ος – 30ος παρουσιάζουν τούς γλυκούς καρπούς, δηλαδή τίς κατακτήσεις τῶν ἀσκητικῶν μόχθων, πού εἶναι ἡ ἡσυχία, ἡ μακαρία προσευχή, ἡ

θεομίμητος ἀπάθεια καί ἡ ἐνάρετος τριάδα τῆς ἀγάπης, ἐλπίδας, πίστης, πού ἀποτελεῖ τή συμβολική ἀνάβαση στήν κορυφή τῆς νοητῆς Κλίμακας τῶν ἀρετῶν.

Ἡ σπουδαιότητα τοῦ ἔργου τοῦ κάνει τήν εὐθύνη βαριά σέ ὅποιον ἐπιχειρήσει σέ χρόνο λίγο νά τό παρουσιάσει ἀναλυτικά. Ἄς μᾶς συγχωρήσει στά περαιτέρω ὁ ἅγιος στήν ἐπιλεκτική διακινδύνευση καί στήν ἐνδεικτική παρουσίαση λίγων σημείων τῆς διδασκαλίας του, βασιζόμενοι σέ θέματα πού ἡ Μέγ. Τεσσαρακοστή τα θέτει ὡς κυρίαρχα. Καί ἄς ἀρχίσουμε μέ τή μετάνοια.

Μετάνοια, θά μᾶς πεῖ ὁ ἅγιος, σημαίνει ἀνανέωση τοῦ βαπτίσματος. Μετάνοια σημαίνει συμφωνία μέ τόν Θεό γιά νέα ζωή. Μετανοῶν σημαίνει ἀγοραστής τῆς ταπεινώσεως. Μετάνοια σημαίνει σκέψης αὐτοκατακρίσεως, ἀμεριμνησία γιά ὅλα τά ἄλλα καί μέριμνα γιά τή σωτηρία τοῦ ἑαυτοῦ μας. Μετάνοια σημαίνει θυγατέρα τῆς ἐλπίδας καί ἀποκήρυξη τῆς ἀπελπισίας. Μετάνοια σημαίνει συμφιλίωση μέ τόν Κύριο μέ ἔργα ἀρετῆς ἀντίθετα μέ τά παραπτώματά μας.

Ἀλλά ἡ μετάνοια συνδέεται μέ τήν ταπείνωση. 'Τῆς μετανοίας, λέγει ὁ ἅγιος, προηγεῖται ἡ γνώση τοῦ ἑαυτοῦ μας. Πρέπει νά δοῦμε σέ βάθος ποιοί ἀκριβῶς εἴμαστε. Νά ἀποκτήσουμε τήν πολυπόθητη αὐτογνωσία, βγάζοντας ἀπό μέσα μας τόν Φαρισαῖο, χαμηλώνοντας τό ἀνάστημά μας, σκύβοντας τό κεφάλι μας'. Καί συνεχίζει λέγων ὅτι, ' ὅταν καταφέρω νά δῶ κατάματα τόν ἑαυτό μου, τότε ἔχω προσεγγίσει τήν ταπείνωση μέ αὐτογνωσία. Ταπείνωση καί αὐτογνωσία εἶναι ἀρετές ἀλληλένδετες. Ἡ μιά προϋποθέτει τήν ἄλλη καί ἡ μιά ὁδηγεῖ στήν ἄλλη. Χωρίς αὐτογνωσία δέν γίνεται κανείς ταπεινός καί χωρίς ταπεινοφροσύνη δέν εἶναι δυνατόν νά γνωρίσεις, ποιός καί τί ἀκριβῶς εἶσαι'.

Στήν περίοδο ποῦ διανύουμε, ὅπου προβάλλεται ἡ ἔνταση στούς ρυθμούς τῆς λειτουργικῆς ζωῆς καί τῆς προσευχῆς, ὁ λόγος τοῦ Ἰωάννη ἠχεῖ σέ μᾶς ἐποικοδομητικά:

Ἡ προσευχή, λέγει, ὡς πρός τήν ποιότητα τῆς εἶναι συνουσία καί ἕνωσις τοῦ ἀνθρώπου μέ τόν Θεό, καί ὡς πρός τήν ἐνέργειά της, σύστασις καί διατήρησις τοῦ κόσμου, συμφιλίωσις μέ τόν Θεό, μητέρα τῶν δακρύων, συγχώρησις τῶν ἁμαρτημάτων, γέφυρα πού σώζει ἀπό τούς πειρασμούς, τοῖχος πού μᾶς προστατεύει ἀπό τίς θλίψεις, συντριβή τῶν πολέμων, ἔργο τῶν Ἀγγέλων, τροφή ὅλων των ἀσωμάτων, ἡ μελλοντική εὐφροσύνη, ἐργασία πού δέν τελειώνει, πηγή τῶν ἀρετῶν,

πρόξενος τῶν χαρισμάτων, ἀφανής πρόοδος, τροφή τῆς ψυχῆς, φωτισμός τοῦ νοῦ, πέλεκυς πού χτυπᾶ τήν ἀπόγνωση, ἀπόδειξις τῆς ἐλπίδος, διάλυσις τῆς λύπης, πλοῦτος τῶν μοναχῶν, θυσαυρός τῶν ἡσυχαστῶν, μείωσις τοῦ θυμοῦ, καθρέπτης τῆς πνευματικῆς προόδου, φανέρωσις τῶν μέτρων, δήλωση τῆς πνευματικῆς καταστάσως, ἀποκάλυψης τῶν μελλοντικῶν πραγμάτων, σημάδι τῆς πνευματικῆς δόξης πού ἔχει κανείς.

Ὡστόσο γιά νά ἔχει ἀξία καί γνησιότητα ἡ προσευχή μας ὁ ἅγιος μᾶς προτρέπει: 'Στήν προσευχή μή χρησιμοποιεῖτε ἐπιτηδευμένες λέξεις, διότι, συχνά το ἁπλό καί ἀνεπιτήδευτο ψέλλισμα τῶν παιδιῶν εἶναι ἐκεῖνο ποῦ εὐφραίνει τόν οὐράνιο Πατέρα μας. Ὅταν μιλᾶτε στόν Θεό, μήν προσπαθεῖτε νά πεῖτε πολλά, διότι διαφορετικά, ὁ νοῦς, ἀναζητώντας τίς λέξεις θά χαθεῖ σ' αὐτές. Ἡ μία λέξη πού ψιθύριζε ὁ Τελώνης τοῦ ἔφερε τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ· μία λέξη γεμάτη πίστη ἔσωσε τόν ληστή πάνω στό Σταυρό. Ἡ ποικιλία τῶν λέξεων ὅταν προσευχόμαστε διασκορπίζει τόν νοῦ καί ἐξάπτει τή φαντασία. Ἡ μία λέξη ποῦ ἀπευθύνουμε στόν Θεό συμμαζεύει τόν νοῦ στήν παρουσία Του. Κι ἄν στήν προσευχή σου, αὐτή ἡ μία λέξη σέ ἀγγίζει μέσα σου, ἄν τή νιώθεις βαθιά, μεῖνε σ' αὐτήν, μεῖνε, γιατί κάτι τέτοιες στιγμές ὁ φύλακας Ἀγγελός μᾶς προσεύχεται μαζί μας, ἐπειδή εἴμαστε ἀληθινοί μέ τόν ἑαυτό μας καί μέ τόν Θεό'.

Μιλώντας περαιτέρω περί Ὑπερηφανείας τονίζει: Εἶναι ντροπή νά ὑπερηφανεύεται ὁ ἄνθρωπος γιά ξένα πράγματα. Καί ἡ χειρότερη ἀνοησία εἶναι τό νά καυχιέται γιά κάποια χαρίσματα πού ἔλαβε ἀπό τόν Θεό: 'Μήν πείθεσαι στόν δαίμονα, ὁ ὁποῖος δῆθεν γιά νά ὠφεληθοῦν αὐτοί πού ἀκοῦν σου βάζει τή σκέψη νά παρουσιάσεις τίς ἀρετές σου. «Τί γάρ ὠφελήσεται ἄνθρωπος, ἐάν ὅλον τόν κόσμον κερδήση ἤ ὠφελήση, ἑαυτόν δέ ζημιώση;» (Ματθ. ΙΣΤ' 26). Τίποτε δέν μπορεῖ νά ὠφελήσει αὐτούς πού μᾶς βλέπουν περισσότερο ἀπό τό ταπεινό καί εἰλικρινές ἦθος καί τόν καθάριο λόγο. Γιατί γίνεται καί παράδειγμα στούς ἄλλους γιά νά μήν ὑπερηφανεύονται ποτέ.

Τά λίγα σημεῖα τῆς Κλίμακος πού ἀναφέρθησαν μᾶς φανερώνουν ὅτι ὁ συγγραφέας της καταγράφει σ' αὐτή τίς πνευματικές ἡσυχαστικές του ἐμπειρίες.

Μᾶς χορηγεῖ ὁ ἅγιος ὕψιστη παρακαταθήκη γιά τήν ἐποχή μας πού χαρακτηρίζεται γιά τήν πνευματική της ἀναισθησία. Ὁ ἄνθρωπος βυθισμένος στίς

καθημερινές μέριμνες τῆς ζωῆς, ἀδιαφορεῖ γιά τήν πνευματικήν του πορεία. Κουρασμένος ἀπό τόν βομβαρδισμό τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν, ζαλισμένος ἀπό τίς σειρῆνες τῶν κάθε λογῆς ἡδονῶν, ἀπασχολημένος πῶς θά ἀποκτήσει περισσότερα μέσα ἐπίδειξης, καί δύναμης, ναρκώνεται πραγματικά, χωρίς νά μπορεῖ νά ἀντιδράσει καί νά ἀναζητήσει πνευματικά στηρίγματα. Ὁ Ἰωάννης μᾶς χορηγεῖ ὅ,τι ζεῖ καί βιώνει μέσα στήν ἀσκητική του ζωή, μᾶς τό μεταπλάθει σέ διδαχή καί μᾶς τό παραδίδει σάν ὁδηγό μας στόν ἀγώνα μας νά ἀνακαλύψουμε καί νά κατορθώσουμε τόν ἀληθινό μας προορισμό.

Ὡστόσο μέσα ἀπό τήν Κλίμακα ὁ Ἰωάννης ἀποκαλύπτεται ὡς ἕνας βαθύς γνώστης τῆς θεολογίας καί τῆς Παράδοσης τῆς Ἐκκλησίας. Μιά ἀνθρωπολογική θεώρηση προβάλλεται μέσα ἀπό τήν Κλίμακα ἡ ὁποία καταξιώνει τή σωματικότητα ὡς δομικό στοιχεῖο τῆς ἀνθρώπινης φύσης καί τήν ἰσοτιμία τῆς ψυχῆς μέ τό σῶμα. Ἡ ὁποιαδήποτε διάσταση μεταξύ των δύο ἀποτελεῖ ὑποκρισία. Ἡ ἕνωση τῶν δύο στοιχείων ἀποτελεῖ ἀποδεικτικό στοιχεῖο τοῦ κατ' εἰκόνα.

Δέν ὑφίσταται κανένας διχασμός ἀνάμεσα στή ψυχή καί τό σῶμα στήν Κλίμακα, παρόλα αὐτά ἡ μόνη διαφορά πού ὑπάρχει εἶναι αὐτή πού ἀντιδιαστέλλει τό κατά φύσιν ἀπό τό παρά φύσιν. Ὁλόκληρη ἡ Κλίμακα θά μποροῦσε νά χαρακτηριστεῖ ὡς ἕνας πρακτικός ὁδηγός ἄσκησης, καταπολέμησης τῶν παθῶν, ἔτσι ὥστε νά ὁδηγηθεῖ ὁ ἄνθρωπος ἀπό τήν παρά φύσιν κατάσταση στήν κατά φύσιν. Τό σῶμα ἔχει ἐδῶ τήν πρωτοκαθεδρία διότι εἶναι ταυτόχρονα καί ἐχθρός του ἀνθρώπου, γεγονός πού προσιδιάζει στήν πεπτωκυία φύση, ἀλλά καί σύμμαχος ἐφόσον εἶναι τό ὄχημα τῆς σωτηρίας του.

Ἡ ἀποκατάσταση τῆς ἀνθρώπινης φύσης στήν κατά φύσιν κατάσταση στήν ἀνθρωπολογία τοῦ Ἰωάννη, διαπερνᾶ μέσα ἀπό τή λεγόμενη θεολογία τῶν δακρύων. Σ' αὐτήν ἀνήκουν τό μυστήριο τῆς μετανοίας γιά τήν πτωτική φύση τοῦ ἀνθρώπου καί τό πένθος γιά τήν ἀπώλεια τῆς προπτωτικῆς-παραδείσιας κατάστασης τῆς ἀνθρώπινης φύσης

Ἡ ἀποκατάσταση αὐτή τήν ἄσκηση ὡς μιά συνεχής στάση ζωῆς πού δέν λαμβάνει κορεσμό ποτέ. Ὁ Ἰωάννης δίνοντας τόν ὁρισμό τῆς ἀπάθειας ὡς ἕνα ἀπό τά τελευταῖα στάδια τῆς ἀσκητικῆς ζωῆς, μᾶς ὑπενθυμίζει ὅτι ἡ ἄσκηση εἶναι μιά διαδικασία πού βρίσκεται συνεχῶς σέ ἐξέλιξη καί πιστοποιεῖ ἐπίσης

ὅτι ἡ σωτηρία εἶναι μιά πραγματικότητα πού δέν ἀνάγεται σέ ἕναν ἀπόλυτο προορισμό τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλά ἀπαιτεῖ ἀπό τόν ἴδιο καί τή δική του συνέργεια.

Τέλος, τό πρότυπο τῆς ὀντολογικῆς τελειότητας τῆς ἀνθρώπινης φύσης τοῦ Χριστοῦ εἶναι αὐτό στό ὁποῖο προσβλέπει συνεχῶς ὁ συγγραφέας τῆς Κλίμακας, στό μέτρο πού ἡ ἐκκοπή τοῦ ἀνθρώπινου θελήματος καί ἡ ὑπακοή στό θέλημα τοῦ πνευματικοῦ πατέρα ἀντιστοιχεῖ μέ τήν ὑπακοή στό θέλημα τοῦ οὐράνιου Πατέρα.

Γι' αὐτό ἡ θεολογία τοῦ εἶναι πάντοτε Χριστολογική. Τό χριστολογικό δόγμα τῆς Χαλκηδόνας, ἡ ἕνωση τῶν δύο φύσεων στό πρόσωπο τοῦ Λόγου, γίνεται τό ὄχημα ἔκφρασης τῆς πνευματικότητας γιά τόν Ἰωάννη. Ἡ μονοθελητική ἔριδα πού ἀποτελεῖ μιά νέα ἐμφάνιση τοῦ μονοφυσιτισμοῦ γιά τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας καί ἡ σωστή ἀντιμετώπισή της ἀπό τόν δυοθελητισμό τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ, εἶναι προφανῶς γνωστή στόν Ἰωάννη, ἀφοῦ ἡ ἄσκηση τοῦ γνωμικοῦ θελήματος γιά τόν ἀναγνώστη κατά τό πρότυπο τοῦ Θεανθρώπου, γίνεται ὁ συμβολικός τόπος γιά τή συνέργεια Θεοῦ καί ἀνθρώπου.

Ὁ Ἰωάννης μέ τό σύγγραμμά του μᾶς ὁδηγεῖ ἐν τέλει στήν συνάντηση Θεοῦ καί ἀνθρώπου πάνω στήν Κλίμακα στήν ὁποία ὁ ἄνθρωπος δέν καλεῖται μόνο νά ἀνέβει ὅλα τα σκαλοπάτια μέ σκοπό τήν ἕνωσή του μέ τόν Θεό, ἀλλά ἐνέχει καί τήν προοπτική τῆς συγκαταβάσεως τοῦ Χριστοῦ στόν κόσμο. Σχεδόν σέ ὅλα τα κεφάλαια- σκαλοπάτια τῆς Κλίμακας ὁ ἀσκητής συναντᾶ τόν Χριστό ἤ μιμεῖται γεγονότα ἀπό τήν ζωή Του. Κύριο μέλημα τοῦ Ἰωάννη εἶναι νά ἀναδείξει τήν ἀνάπλαση τοῦ γνωμικοῦ θελήματος τοῦ μοναχοῦ καί τήν ὑπακοή του στό θεῖο θέλημα, μέ γνώμονα τήν ταύτιση γνωμικοῦ καί φυσικοῦ θελήματος στό πρόσωπο τοῦ Θεανθρώπου. Μέ ἄλλα λόγια ἡ συνέργεια θείου καί ἀνθρώπινου θελήματος σύμφωνα μέ τό πρότυπο του Χριστοῦ, εἶναι ἐκείνη πού χαρακτηρίζει τό κείμενο καί ὄχι μιά εὐθύγραμμη πορεία ἀνόδου βασιζόμενη ἀποκλειστικά στίς δυνάμεις τοῦ ἀσκητῆ. Ἡ σωτηριολογική σημασία τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου πού ἀποπνέει ἀπό τίς γραμμές τῆς Κλίμακας, ἀποτελεῖ γιά τόν Ἰωάννη τόν σκοπό γιά τή συγ-

γραφή ένός ζωντανοῦ κειμένου μέ ὀντολογικές προεκτάσεις στήν πνευματική ζωή τοῦ ἀναγνώστη-ἀσκητῆ.

Στή μοναστική μας παράδοση ἡ ἀνάγνωση τῆς Κλίμακος ξεκινάει μέ τήν ἔναρξη τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς. Ὁλοκληρώνεται τήν Δ΄ Κυριακή, ὅπου τοποθετεῖται καί ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου συγγραφέως της. Φωτεινή σηματοδότης στήν πορεία μας πρός Πάσχα τοῦ Κυρίου ἡ μνήμη τοῦ Ἁγίου Ἰωάννη τῆς Κλίμακος μᾶς βοηθάει νά καταλάβουμε, πῶς ἡ πορεία τῆς συνάντησης μέ τό Χριστό εἶναι μιά κλίμακα πού τήν ἀνέρχεται κανείς μονάχα πυρωμένος μέσα στόν ἔμπυρο πόθο καί τόν ἔρωτα τοῦ Νυμφίου Χριστοῦ. Ἐδῶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ κλίνει πρός τή γῆ καί νυμφεύεται τήν ἔξαρση τοϋ ἀνθρώπου πού ἀνεβαίνει, εἶναι κλίμακα μυστικῆς ἀνόδου, ποῦ "προσανατολίζει τήν ψυχή πρός τή Βασιλεία," καί ταυτόχρονα κλίμακα μέ τήν ὁποία "κατεβαίνουμε πρός τούς ἀνθρώπους, γιά νά βροῦμε ἐκεῖ ὅλοι μαζί ἀναβάσεις πρός Ἐκεῖνον ποῦ μᾶς περιμένει'.

Στήν ἐκπλήρωση αὐτῆς τῆς ἀναβατικῆς πορείας ἄς ἀκολουθήσουμε τήν ἀγαπητική προσταγή τοῦ ἁγίου πού ὁ ὑμνωδός ἐνσωμάτωσε στό Δοξαστικό τοῦ Ἑσπερινοῦ: '...ἀγαπήσατε τόν Θεόν, καί εὑρήσετε χάριν αἰώνιον. Μηδέν προτιμήσετε τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, ἵνα, ὅταν ἐλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, εὑρήσετε ἀνάπαυσιν μετά πάντων τῶν ἁγίων'.

Ρέθυμνο
Δ΄ Κυριακή τῶν Νηστειῶν
30/3/2014